

דף מס' 1 מתוך 21 דפים
 עותק מס' 6 מתוך 6 עותקים

ס ר י

הכנסת השישית
 מושב שלישי

פרדס קל מס' 123
 מייסבת ועדת החוץ והבטחון
 ביום ג', ט"ו בסיון תשכ"ח - 11.6.68 בשעה 9.50

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:
 ד. הכהן
 ס. ארנא
 י. אלמורי
 א. בן-אליעזר
 ד. ברקת
 ע. גורנין
 י. הררי
 ס. יערי
 ג. כהן
 ח. לנדאו
 ג. מאיר
 ס. נמיר
 ש. פרס
 ח. צרוק
 ז. צור
 א. דימלס
 י. דפאל

נ ע ד ר ו :

חברי הוועדה:
 י. חזן
 י. פרידור
 י. טרלין

מוזמנים:

אלוף ס. אראל
 אלוף ע. וייצמן
 גב' ב. אורנשטיין
 סר ג. וקנין
 סר ג. סזרחי
 פר ק. מרקוביץ
 פר א. ברקיס
 גב' ג. שחר
 סר ש. שזנר
 סר ג. ששון

נציגי המסמכות של
 צוללני "דקר"

מוזמנת הוועדה:

ח. סן

ס. הלנברג

רשמה:

סדר-היום:

1. בקשתם של נציגי המסמכות של צוללני "דקר" להמסך החיפושיים.
2. דיווח של האלוף וייצמן על התקריות עם ירדן ועל השריפה במחסן התחמושת בחולות יבנה.
3. פעולות ההסברה בחוץ-לארץ.
4. ההתנהלות בשטחים החדשים.

דף מס' 2 מחוך 21 דפים
עו"ת מס' 6 מחוך 6 עו"תים

ס ו ד י

ועדת חו"ב
11.6.68

אני מותח את הישיבה.

היו"ר ד. הכהן:

1. משלחת של מספחות צוללני "דקר"

היו"ר ד. הכהן:

חברי הוועדה קראו את חזכירו של מר וקנין.
זה חזכיר ענייני, שבין היחיד יש בו הצעה להמשיך

בחיפושים.

ברצוני לציין, כי ועדת החוץ והבטחון איננה
ועדת חקירה לענין זה. אני מבין כי הענין הועבר גם לשר הבטחון, שהוא נציג
הממשלה, הוא הממשלה לענין זה, ומפקד חיל הים הוא נציגו של שר הבטחון, והוא
ימסור לנו תגובתו לחזכיר, שהועבר לידיעתם של חברי הוועדה.

נשמע את דבריו של מפקד חיל הים, אבל אנחנו
לא ננהל כאן שיחה על חנושא, לא עם מפקד חיל הים ולא עם המשלחה, טוהר שהדבר
איננו בסמכותנו, וגם אין לנו נתונים על כך.

עליכם להבין, שאם הממשלה תחליט, מסיבה זו
או אחרת, לנקוט בצעדים איזה שהם, הדבר איננו נהון בסמכותנו. אם לאחר חילופי
דברים בין חברי הוועדה, תחליט הוועדה לייצץ משהו לממשלה, הרי זה ענין פנימי
של הוועדה.

הזמנו לכאן את המשלחת של מספחות צוללני דקר
ללא היסוסים, אם כי אין זה דבר רגיל, ואין זה מקובל בוועדה, אשר בדרך-כלל
איננה מזמינה ואיננה מקבלת משלחות.

אינני אומר שנוכל לדרוש כאן בפהסי הפרטים
ובחילוקי הדעות, אם יתגלו ביניכם ובין נציג שר הבטחון. ישיבה זו נועדה, לאחר
שקיבלנו את החזכיר שלכם, לשמוע את התשובה אשר תינתן עליו על-יד מפקד חיל הים,
האלוף אראל.

גב' צ. שחר:
בפגישתנו הקודמת עם שר הבטחון, אמר שר הבטחון
שהוא מוכן להיפגש איתנו, לברר או עם ועדת החוץ והבטחון, אבל לא לקיים פעמיים
פגישה באותו ענין. אם הכוונה היא לחת לנו תשובה על החזכיר שלנו, הרי יכולים
היינו לקבלה בחיפה, ממפקד חיל הים. המטרה שלנו הייתה להביא דברים בפני שר
הבטחון, בנוכחותכם.

היו"ר ד. הכהן:

אתם שלחתם את החזכיר לשר הבטחון. ענינו הוא אם
ברצונו להיפגש אתכם, אין הוא מוכרח להיפגש
איתנו. הוא ביקש ממני לבל אכפה עליו להשתתף בפגישה זו, יתכן שמטעמי כריאות.
גם הוא וגם הרמטכ"ל שגרו לכאן את אלוף חיל הים, ועשו דבר שאין לחלוק עליו.

אתם שלחתם את החזכיר לשר הבטחון והוא מבצע.
אנחנו לא קובעים את הצד הביצועי של פעולות הממשלה, בשום ענין. אנחנו יכולים
אמנם לייצץ, לדרוש, אבל לא נוכל לקבוע ולהטיל על שר הבטחון לבוא ולהחליט
איתנו עם המשלחת.

זה מה שהציע שר הבטחון.

גב' צ. שחר:

היו"ר ד. הכהן:

הדרך לשר הבטחון פנוייה לפניכם.

אלוף אראל:

אקדים ואומר, כי החזכיר שלכם מבוסס על הדו"ח
שהגשתי לרמטכ"ל, ואשר אושר על-ידי הרמטכ"ל
ושר הבטחון, ואשר באישורו של שר הבטחון נמסר לכם לעיון; משמע, ששר הבטחון
קיבל את העובדות והמסקנות של הדו"ח הזה.
נוסף לכך, כידוע לכם, התקיימה ועדת חקירה
בראשותו של האלוף סל, שמסקנותיה, עד כמה שאני יודע, לא נמסרו לכם, אבל הם
אשרו במלואם את ממצאי הדו"ח. שר הבטחון סמך ידיו על ממצאי החקירה, והביא
אותם לידיעת הכנסת.

אני חושב שיש מקום לבכח את ועדת החוץ והבטחון,
אשר מוכנה לשמוע השגות של אנשים, שאינם מקצועיים, על ממצאים טכניים-מקצועיים,
שאשרו על-ידי כל האינסטנציות במערכת הבטחון.

לגופו של דבר, אענה בקצרה לתזכיר, שמצאתי בו
מספר נקודות.

אלוף אראלו

אני מבקש לא לענות על הפרק הראשון, המחייחם לאח"י
"אילת". הוא לא רלבנטי. לפי מה שכחוב, הרי פרק זה מבוסס על ספר שכחב בחור,
שאני מכיר אותו, שכחב אותו על דעה עצמו, ושלא קיבל שום אינפורמציה ממערכת
הבטחון על אח"י "אילת" ועל החקירה שנערכה בעניין. יתר על כן, נדמה לי שהספר
יצא עוד לפני שהושלמה החקירה. הוא לא מבוסס על עובדות וידיעות. אניני רואה
יש פה קשר לעניין "דקר".

בחלק אשר מחייחם לצוללת דקר מצאתי מספר נקודות,

שאתם משיגים ומעירים עליהם.

הנקודה הראשונה מחייחם למקום בו נמצאה הצוללת,
האיזור בו נערכו החיפושים. מחור הנאמר בתזכיר משתמע שהחיפושים נערכו, כביכול,
לא באיזור שהיתה הצוללת, אלא באיזור אחר. בלי להיכנס ליותר מדי טכניקה, אנסח
להסביר מה מקור הטעות שלכם. הצוללת צריכה היתה, לפי החכנית המקורית, להגיע
לחיפה ב-2 בפברואר, מחור הערכה מוקדמת ומחור הישוב שהמחירות הממוצעת שהיא
העסה היתה 5 קשר. החבר למפקד הצוללת שהיא עושה מהירות גדולה יותר, כ-7 קשר,
ואפילו קצת יותר. דבר זה החבר לנו גם לאורך הדרך, מחור דיווחים שלו. הוא ביקש
לכן להקדים את הכניסה לנמל חיפה, וניתן לו אישור להיכנס לנמל ב-29 בינואר, דהיינו
שלושה ימים לפני התאריך המקורי. ההישוב שלכם ביחס לחיפושים מבוסס על אי-ידיעה
העובדה הזאת.

בהוראות אשר נתנו לצוללת צויין, שעליה לדווח אחת
ל-24 שעות על מקום הימצאה, מה היא עושה, ומה החכנית של ל-24 השעות הבאות.
כן היה עליה לדווח על בקורת אחת ל-8 שעות. בקורת פירושה מברק בצופן, אשר כולל
את המלה בקורת. כל זמן שמברק כזה מגיע, פירוש הדבר שהצוללת מבצעת את מה שאמרה
שהבצע בדו"ח המפורט האחרון שמסרת.

הצוללת מסרה את הנקודה המסויימת שלה, שעליה אחם
מחייחם בתזכיר, ב-24 בינואר בשעה 6.00 בבוקר. לאחר מכן, ב-25 בחודש, שתי דקות
אחרי חצות, היא שלחה כזה וכדין שתי בקורות מוצפנות, שאין ספק לגביהן, נוסף לעוד
מברק, בנוסף אחר, שהיא שגרה. במברק הדו"ח האחרון, של 24 בינואר בבוקר, אשר מסר
על מקום הימצאה, צויין כי החכנית של הצוללת היא להמשיך לכיוון חיפה תוך ביצוע
אימונים סיבתיים. במקורות שנתנו למפקד נאמר, שעליו להמשיך בדרך הקצרה ביותר
לחיפה, ותיח לו אישור להיכנס לנמל ב-29 בינואר.

שתי הבקורות אשר הגיעו אחרי המברק הזה, משמעותם
היתה שהצוללת המשיכה לכיוון חיפה. לכן אין לנו סיבה להניח, ואין ספק, שהצוללת
לא יכולה היתה להיות מערכה מאותה נקודה אחרונה, שהיא מסרה עליה ב-24 בחודש
בשעה 6.00 בבוקר, ואשר במשך 18 שעות לאחר מכן המשיכה לשדר מבקרי בקורת לפי
הנוהג, ולא הודיעה על שום שינוי בחכנית. לכן לא היתה סיבה, ולא היה חגיון לחפש
מערכה מאותה נקודה, שאנחנו יודעים שהיא הגיעה אליה, ויודעים זאת בוודאות.
מאותה נקודה מזרחה, החיפושים היו יסודיים. אותה נקודה שהגדרנו, שבה, לפי הערכתנו
שקועה הצוללת, היא מאותה נקודה עד לנקודה הבקורת האחרונה, המסוערת, עם הדורכה
הדרושה לפי הישוב של מהירות בין 5 ו-8 קשר, וזה הגדיר את השטח שבו אנהנו סבורים
שהצוללת שקועה. החיפושים נערכו מאותה נקודה מערבית ביותר על פני כל מזרח תים-
התיכון, עד חופי הארץ, מחור שיקולים על דוח וגלים.

אשר לחקופת החיפושים: מחור הישוב, שאם משחו צף

על המים, אם הצוללת עצמה או שרידים ממנה, הם עלולים להיגרף לכיוון צפון-מזרח,
לפי הרוח שהיתה באותו זמן, וכן לפי ידיעות, שהחבר אחר-כך שהן מדומות, נערכו
החיפושים במשך עשרת ימים, כאשר יום-יום עשינו הערכה מצב, הישוב של מה שכוסה,
ובהאם לכך הכננו את החיפושים ליום הבא.

בתזכיר שלכם אתם נוהגים מסמאה, שהחיפושים היסודיים

ביותר הם בוודאי של כוחות ישראליים. אין ספק שהכוחות הישראליים עשו כמיטב
יכולתם, ועם כל הלב, אבל אין לזלזל ביכולתם המקצועית של הכוחות האמריקאיים
והבריטיים, שערכו חיפושים, משום שבידיהם היו מכשירים מתאימים יותר לכך.

אלוף אראל:

מידע פעם אחת מזכירים את ההנחה של פעולה עוינת.
אנחנו סבורים שדבר זה איננו סביר. אין לנו שום
הוכחה ושל נקודת אחיזה בעניין זה. לפני מספר שבועות קיבלנו מכתב מרפי מחצי
האמריקאי - אשר למי בקשחנו חקר את כל כוחותיו שהיו באותה חקופה בים התיכון,
כדי לדעת אם יש סיבה או ידיעה על נוכחות סובייטית, אם מישהו שמע פיצוץ או
משהו בדומה לזה - וכו' חשבה ושמית שאין להם שום ידיעה ונקודת אחיזה לגבי
אפשרות של פעולה עוינת.

נקודה נוספת המצויינת בתזכור, מתייחסת לשאלה
של ליווי הצוללת בדרך. הליווי לא רק שלא היה נחוץ, אלא היה מזיק לה, פרט
לעובדה שהכלי היחיד שיש לחיל הים כדי ללוות צוללת כזו, היא המשחתת יפני.
יחד על כן, ליווי של הצוללת בדרך זו, גם אם היה חשש של פעולה עוינת, היה
מגלה את מקומה ולא היה מהווה הגנה לצוללת עצמה. ההגנה לצוללת היא בעצם הצלילה.
אנחנו לא חושבים שהליווי היה עוזר במשהו במקרה זה.

לכל הנקודות האלה התייחס גם האלוף טל, לאחר
שהוא נתבקש לחוות דעתו עליהן.

אשר לחימוש הצוללת: לפני המלחמה רכשנו 16 טורפדות.
כל טורפדה עולה 20 אלף דולר. כל הטורפדות הובאו ארצה. חלקן - בצוללת לווייתן,
אשר הפליגה לפני מלחמת ששת הימים, והגיעה ארצה ב-12 ביוני. חימשנו אותה מאחר
שהכינו שהיא תיכנס למלחמה. יחדית הטורפדות נשלחו ארצה מיד אחרי המלחמה, מתוך
הצורך להשלים את המלאי, לאחר השימוש בו בזמן המלחמה. ביקשנו לרכוש טורפדות
נוספות, אלא שהדבר לא אושר. מכל מקום, אין לעניין זה כל השלכה על אובדן הצוללת
דקר.

אני הייתי מעוניין שדקר הפליג עם טורפדות, אך
ורק למטרה אחת: במידה ובדרך התעורר הצורך לשלוח אותה למשימה מבצעית לחופי
האויב.

עלי לציין, שהטורפדות אינן מגינות על צוללת.
הטורפדות משמשות להתקפה. אם יש איזו שהיא משמעות לעובדה שהצוללת לא הייתה עם
טורפדות, הרי היא שהבטיחות הייתה גדולה יותר, אם כי זה מאד בלתי שכיח שטורפדו
תתפוצץ בצוללת. יחד על כן, במקרה כזה יש ודאות מלאה שהמפקד לא הלך לחקוף את
מצרים על-יד אלכסנדריה. אציין, שכאשר צוללת חוקפת בטורפדות, היא הושגת את עצמה.

נקודה אחת בתזכיר מתייחס למודע תחילת החיפושים.
אני מודה שאין ספק שהתחלנו לחפש כעבור יום. נדמה לי שהסיבות לכך ידועות.
ב-25 בינואר היה מברק שבשלב ראשון התקבל על ידנו כמברק מדקר, ורק כעבור עוד
24 שעות, כאשר הגיע מברק דומה, התעורר החשש שאותו מברק של 25 בחודש, בשעות
הצהריים, לא היה של הצוללת דקר. המסקנות כיום הן, שהמברק של 26 בחודש, בוודאי
לא היה של דקר, וסביר שגם המברק מה-25 בחודש לא היה של דקר, אולם באותו יום
הוא הרגיע וגרם לדחיית התחלה החיפושים לבוקר הבא, לאחר שלא הגיעו בקורות נוספות.

המטלה שלכם היא להמשיך בחיפושים. הד"ח, שאחם
קראתם אותו, מנתח את אפשרויות החיפושים. האפשרות היחידה שהייתה לנו כדי לקבוע
מה הוא המאמץ הדרוש כדי לערוך חיפושים על הקרקע, היו הנחותים שקיבלנו מהאמריקאים
על המאמץ שלהם לחיפוש הצוללת "טרז'ר", שטבעה לפני כשנתיים - שלוש. באותו מקרה
הצוללת טבעה בעומק של 1,500 מטר שעה שהייתה בניסויים חוף מגע עם משחתת אמריקאית/
שהייתה לידה, והיא טבעה חוף ניסויי צלילה לעומק מירבי. כלומר, הנקודה המדוייקת
או הסביבה המדוייקת והמועד, היו ידועים. האמריקאים ערכו חיפושים במשך המישה
הודשים באמצעים עצומים, שהשתמשו בהם, עד אשר הצליחו לאתר את "טרז'ר". במקרה זה
היה הדבר חשוב ביותר מאחר ש"טרז'ר" הייתה צוללת אטומית, שרק הושגה, ולכן חשוב היה
לאמריקאים לאתר את סיבות התקלה. הם מצאו אמנם את הצוללת, אבל לא הצליחו לגלות את
הסיבות שגרמו לטביעתה, משום שבועות של 1,500 מטר אפשר אמנם לצלם, אבל אי-אפשר
להיכנס מנימה ולבדוק מה קרה.

אנחנו יכולנו רק להעריך מה גודל המאמצים והאמצעים
הדרושים כדי לנסות לחפש את דקר, כאשר אנחנו חייבים לחפש בשטח עצום. האדנו על
הממה מהו השטח הסביר שצריך לכסות, והערכנו כי באותם האמצעים שהיו לאמריקאים,
מסתבר שניסוי השטח הזה ימשך חמש שנים, כאשר כל בילוי של גוף מחכתי על קרקע
הים בעומק של 2,5 ק"מ מחייב לרדת למקום ולצלם.

דף מס' 5 מחוך 91 דפים
עותק מס' 6 מחוך 6 עותקים

ס ו ד י

ועדה חו"ב
11.6.68

אלוף אראל:
יש לזכור שבאיזור הזה יש מאות אניות טבועות
מכל הסלחמות. אי גילוייה של דקר כשטח הזה לא
יהיה הוכחה מדעית שהצוללת אמנם לא כאן, ספק רב אם מציאתה של הצוללת
יביא גם לגילוי הסיבות לטביעתה, משום שאי-אפשר ליצור אתה מבע מהחוף.

לצה"ל אין אמצעים כדי לבצע חיפוש כזה, ואין

כרגז החלטה לבצע אחרו.

אלה הנקודות שמצאתי בדו"ח, ובינתיים אלה החשובות

שלי עליהן.

היו"ר ד. הכהן:
התעלומה של הצוללת דקר איננה, לצערנו, התעלומה
הימית היחידה. הייתי מעורב בחיפושים אהרי טביעת
הספינה של ה-כ"ב לפני קרוב לשלושים שנים. היתה בזמנו סברה שאנשי הספינה נמצאים
בשבי אצל אנשי וישי, והיו שמועות בענין זה מהנוגעים בדבר, כגון: הורים, וכדומה.
מישהו ידע אפילו לספר שראה סרט על שבויים איטלקיים ושם הכיר מישהו מ-28 אנשי
הספינה. ניסינו לברר את הדברים, אבל התעלומה נשארה בגדר של תעלומה עד היום.

במקרה של הצוללת דקר, אין אנו יכולים לומר

בגלוי משהו על הסובייטים.

עד כה לא עיינתי בדו"ח של אלוף טל. אין ספק
שהוא בירר ובדק את הדברים כמיטב יכולתו. אולי אבקש לקבל את הדו"ח של האלוף
טל, ואעביר אותו לעיונם של חברי הוועדה, אבל לא נוכל להיכנס ליותר מזה.

אשר לבקשתכם להמשיך החיפושים ובירור יסודי ביחס
לאפשרות כזו, אם תחיפושים אפשריים מבחינה טכנית, אם הם יביאו לגילוי ולפיקוח
התעלומה, על כך אנו מוכרחים לקבל את דעתם של אנשי משרד הבטחון, שאין אפשרות
להגיע, בינתיים, למסקנות שונות מהמסקנות המונחות כיום. אני אומר דבר זה עם
כל הצער וההשתתפות בצערכם, אבל עלי לציין שיש גם הגיון בכל החלטה.

אם אתם רוצים לשאול שאלות לדבריו של אלוף אראל,

בבקשה.

לא התכוונתי לשאול שאלות בפגישת זו, אהל ברצוני
לומר כמה דברים באופן כללי.

מר שנפרד:

כבוד היושב-ראש, חברי ועדה נכבדה, צר לי מאד
שהביאו אותנו למצב כזה ששר הבטחון בכבודו ובעצמו, כאשר ישבנו בלשכתו וסיכמנו
מה היא הדרך, לפי הצעתו הוחלט לקיים דיון יסודי בנוכחותם של חברי ועדה החוף
והבטחון.

אינני עורך-דין. אינני יודע מה סמכותה של ועדה
זו או אחרת. אנו אחרים נאמנים למדינת-ישראל. בדרך-כלל יש גוף אשר נבחר,
ומבחינתנו, הרי בגוף זה נמצאים האנשים שבהרנו בהם ונחנו להם אמן. שר הבטחון,
בכבודו ובעצמו, הציע לקיים דיון יסודי. הוא הוסיף וציין בפירוש, שברגע שיהיו
האמצעים והכלים הדרושים - יימשכו החיפושים. הוא אמר שהכרזה מדינית היא אמנם
הכרזה מדינית, אבל הטיפול הלאה יימשך, בצורה זו או אחרת.

בעצם, אנו עשוינו חלק של העבודה הגדולה,
שמישהו אחר צריך היה לעשותה. נדמה לי שטיענו כאשר חשבנו שעושים מה שעושים, מפני
שנדמה לי שלא עשו דבר כלפי ההורים. אנו עשוינו פשע כשבאסיפה הכללית של ההורים
קיבלנו מנדט, כשהסכמנו לקבל את המנדט מאת האלמנות - אם הן אמנם אלמנות מפני
שרט הודו בכך - לכוא במגע עם כל גורם וכל ועדה ולהביא לפניכם את דעתם.

בהזדמנות זו ברצוני למלא בקשתה של אחת האמהות,
שברגע שנודע לה שעל אחרי הוועדה נמנית אשה, גולדה מאיר, שמכירים אותה די טוב,
היא אמרה: דברו אליה בשמנו, חסנו אליה כאל אשה שיכולה להבין אותנו, כאם.

בישיבה הראשונה ציינתי שגידלנו בנים ושלחנו אותם
לצה"ל, ושיש לנו אמן לצה"ל. קורה שכן נופל, אבל כאן יש מצב משונה ומסובך:
אנו לא חיים כשהם בשביל להיות, ואנו לא מחים כשהם יותר מדי בשביל למות.
כאלה הם הורים. כסגית הערב - מחכים לבוקר. כל אחד מאתנו יודע מה מצבן של
האמהות הללו, החושבות, אולי, אולי, אולי הוא נמצא פה, לא רחוק מאתנו.

דף מס' 6 מחור 21 דפים
ענתק מס' 6 מחור 6 עותקים

ס ו ד י

ועדה חו"ב
11.6.69

מר שנפרד

אני מחפלא שאלוף אראל לא הזכיר כדבריו את המקרה האחרון שקרה בעולם בשטח הימי. אנחנו משוכנעים ששום הקלה טכנית לא קרתה. אחד משנים - או שבמשחק גלולי אין מחשבים בקרבן, או שיש כאן פגיעה זנווית, ומה שאסור לכם באופן רשמי, אנחנו יכולים לומר. לא יחזן להשלים עם העובדה שתוך זמן קצר סבעו שלוש צוללת, ביניהן צוללת אסומית.

אנחנו מבקשים ממכם ופונים אליכם יש לנו אסון מלא בורעדה זאת. אנחנו מאמינים שזו אינסטנציה גבוהה, שיכולה לעשות הכל כדי לפתור את התעלומה.

יש חשש מסיכור, משום ששום אב או אה לא יוותר, אם אמנם הייתה - והיא משוכנעים שהיא כאן פעולה עויינת. מה שמדינת-ישראל או המוסדות הנוגעים בדבר אינם יכולים לעשות, יעשה מישהו אחר, ואז לא תהיה ברירה, וכישהו אחר יהיה מוכרח לפתוח בזה.

אנחנו לא נוותר. נמצא דרכים ורמיזות, מקובלות או לא-מקובלות, מפני שאם אמנם היה כאן מעשה, הרי היה זה פשע, רצח, רצח בדם קר, ועם רוצחים צריך להתנהג כמו עם רוצחים. אנחנו נדע איך להגיב.

אנחנו פונים לוועדה זו לא להשאיר אותנו במצב הנוכחי. לא נהיה מוכנים להכות עשרים שנה, כי אנחנו לא מסוגלים לכך. כל המשפחות נשברו, גם מבחינה מוראלית וגם מבחינה משראליית. הילדים איננו מחננו בכלל לדעת מה פ גורל ההורים. המצב הולך ומחורדר, ואיש איננו יודע עד לאן הוא יחורדר.

היורש ד. הכהן

אין לנו כל ספק לבבי הצער והעבר, שאיננו מניח לכם אף ליום אחד, ולא יניח לכם עד סוף ימיכם.

שר הבטחון סמך ידיו על כך שאנחנו ניפגש אתכם, גם כיהם לפגישתנו הראשונה וגם כיהם לפגישתנו זו. אבל הוא לא מסר לנו - וגם לא היינו מקבלים על עצמנו - לחיות ועדת הקירה בענין זה. זה לא מתקידנו.

לא סביר לחשוב ששר הבטחון וכל האנשים שעל-ידו, כיהוד חיל הים והאלוף טל, לא פעלו בכל המרץ הן בחיפוש והן במיצוי כל האפשרויות לגלות את התעלומה. אנחנו סבורים ששום ועדה נוספת לא הוכל לחיז את הדברים. אנחנו בינינו יכולים לשקול את הענין, אבל לא נהווה ועדת הקירה. לא יכולה להיות פלפול כלפינו - כנבחרת העם - כל הלונה שאנחנו לא פועלים בענין זה יוחר. אנחנו לא יכולים למעול. אנחנו א לא יכולים להורות לממשלה שתצא באשמה נגד הסובייטים. אנחנו לא יכולים לתת הוראה, שהממשלה תחדש את החיפושים. התעלומה היא תעלומה, ואין לנו שום אפשרות להורות באצבע היכן המקום לגילוי הצוללת.

אתם מדברים מתוך אמוציות מאד כנות. אנחנו שותפים לכם רק בחלק. אנחנו לא יכולים להיות בדיוק כמכם, אבל אין אנחנו יכולים לכפות הר כביגיה על הזרוע הביצועית בממשלה. אני רוצה שתבינו זאת. העובדה שאנחנו נבחרת העם איננה אומרת שאנחנו יכולים לכפות הר כביגיה בטרם אנחנו משוכנעים שיש אפשרות שלא מיצר אותה עד כה.

א. בן-אליעזר

קודם כל אני מבקש לתקן אי-הבנה, ואולי רושם מוטעה. מכל הדברים, שאני שומע, יכול אדם לקבל

את הרושם כאילו ועדה זו דנה בנושא זה בהזדמנות שנפגשו במעם הראשונה, ועכשיו במעם השניה - ולא כן הוא. ועדה זו דנה בנושא זה מרגע שקרה האסון. לפי זכרוני, קיימנו לפחות שלוש - ארבע ישיבות. שמענו כל אדם מוסר, החל משר הבטחון, כולל הקצונה הבכירה של חיל הים. שמענו גם את הדו"ח של האלוף טל, והעלינו את כל ההשגות שאהם העליהם בתזכיר שלכם.

אחרי הכל, כולנו שותפים לאסון, ולכל אחד יש שאלות שבדצונו לשאול אותן. ואמנם, העלינו את השאלות כיהם ללידיו, שאלנו מדוע הצוללת לא היתה חמושה; שאלנו מדוע החיפושים החלו באיחור, ובדומה - כל השאלות שהעליהם בתזכיר שלכם הועלו על ידינו בישיבות שלנו. הוועדה נכנסה לפרטי-פרטים כדי לנסות לפתור את התעלומה. לצערנו, איש עדיין לא פתר אותה.

אני שומע אתכם אומרים, שאהם משוכנעים שהיתה כאן חבלה. אם זה הדבר, הפירוש הוא, שאין צורך לעשות מאמצים בשום כיוון אחד, מאחר שאהם משוכנעים שהיתה חבלה. לא מספיק להיות משוכנע, אלא צריך גם לשכנע. אחרי הכל, אי-אפשר ואין זה ענין להסתובב עם רגשות ולקבל סיפוק על-ידי כך. אם רוצים להפעיל גורמים - צריך לשכנע אותם.

א. בן-אליעזר:

גם אצלנו בוועדה התעוררה שאלה, ראולי היתה כאן חבלה. אבל כל הנחונים שקיבלנו אינם פוליטיים בפירוש זה. אנחנו לא משוכנעים שהיתה חבלה, אבל יש אנשים שלא משוכנעים שלא היתה חבלה. יחד עם זאת, אי-אפשר להסיק מסקנה חרוצת שאמנם היתה חבלה, משום שכאשר אדם מגיע למסקנה כזו - אין מה לעשות יותר בנוגע לצוללת דקר, אלא משהו של נקם.

אני לא חושב, אדוני היושב-ראש, שבעיה זו ירדה מסדר היום של הוועדה. אם נראה סיבה כלשהי להיחלוח כה, אני מניח שנושא זה יועלה מחדש. אם יעלה סימן כלשהו לחיפוש בכיוון ידוע, אני מניח שאיש לא יפקוט; לא חיל הים, לא שר הבטחון, ולא ועדה זו, ובוודאי נעשה משהו בכיוון זה.

ביקשתי את רשות הדיבור כדי למנוע אי-הבנה.

ג. מאיר:

חברים, אף פעם לא חשבתי שאם אוהבת את ילדיה יותר מאב, אני מכירה את חברי בוועדה, ואין כל קנה-מידה למדוד מי כואב יותר ומי פחות - כולנו שווים. אני יודע גם, שמי שפובע בו אסון כזה כמעט מותר לו להגיד הכל. אף פעם אי-אפשר לעמוד בדיון עם מי שקרה לו אסון כזה. בין היושבים כאן יש כבר כאלה שלא רק הבנים שלהם היו בסכנה, אלא גם הנכדים שלהם יוצאים כבר לצבא, וגם בימי שלום, כאילו, אין בטחון שמי שיוצא - ישוב. אני גם יודעת, שאינם ונודא יותר מאסון של בן או אח שנפל, הוא האסון כאשר לא רואים אותו אחרי המוות.

לאחדים מכם אמרתי כאופן פרטי, שעמדתי בתפקיד האיום ביותר לחביא לאמהות את הידיעה שחבנים שלהם אינם. זה היה אחרי מקרה הנס, כאשר קבוצת מלמ"ח יצאה - ונעלמה. באותה קבוצה היה גם בנו של הצייר בלוס. הייתי אז בסוכנות היהודית. האם באה אלי ושאלה היכן בנה. אחרי שהיינו משוכנעים שהבנים אינם, אמרתי לה שעשינו את הכל והגענו למסקנה שהבנים אינם בהיים. נסעתי להורה, ישבתי עם עוד הורים ואמרתי להם אותו דבר. הם אמרו לי: איך את מעיזה להגיד זאת כאשר לא מצאו אותם? אני מכירה מקרים כאלה גם ממלחמת השחרור. אני יודע שזה הסיט האיום ביותר, אבל אני חושבת שדבר שנראה כאילו אכזרי - אני מכינה שאם ינשבת ומסתכלת לכיוון הדלת, אולי יכנס הבן. זה לא קרה לי, אבל אין כאן איש שלא יכול לתאר לעצמו מה הסיט הזה - ואני יודעת שאכזרי להגיד דבר כזה, שהבן איננו, לאט, אבל נדמה לי שזה פחות אכזרי מלהשאיר אותה נתונה בספק.

חברים, מה שלא יהיה, אין ספק שקרה אסון והבנים

אינם. גם מי שמעלה על דעתו שהסובייטים עשו זאת, האם הוא חושב שהם לקחו אותם? נדמה לי, שאם כל האכזריות, כאילו, הדבר הנכון כלפי האמהות האומללות האלה, הוא להגיד להן - זהו. ואולי, אולי, לאט לאט יתחילו להתרגל למציאות האיומה הזאת, מכני שלמות ולתמתין בתקווה, אולי, אולי, כשאין תקווה, זה הדבר האיום ביותר.

אני לא מוכנה להישבע, ואיש איננו מוכן להישבע

שהסובייטים אינם מסוגלים למעשה כזה. הגעתי למסקנה שהם מסוגלים לכל. יש לפת לנו במה להאשים אותם. אין צורך בהוכחות שנשק שלהם רצח ורוצח אנשים שלנו. יום-יום, דבר זה לא נחוץ להוכיח. כל העולם משוכנע ויודע זאת. נניח שהם לא טבעו את אילת", אבל מעשה הטיבוע נעשה בנשק שלהם. אני לא בטוחה שעל-יד החייל המצרי, אשר שלח את הסיל לעבר "אילת" לא עמד איש סובייטי שאמר לו כיצד ללחוץ ועל איזה כפתור ללחוץ. אין ספק שהיה זה סיל סובייטי; גם הם אינם אומרים שלא היה זה סיל שלהם. לא רחוק ממני להאמין שאם הרוסי לא לחץ על הכפתור, הוא אמר למצרי על איזה כפתור ללחוץ, ובוודאי לימד אותו. בכל זאת לא יצאו בהאשמה שהרוסים עשו זאת. מודע? - לא רק שהעולם ישאל אותנו על סמך אנחנו אומרים זאת, אלא במידה שאנחנו מאשימים את הסובייטים בדברים שאין אנחנו יכולים להוכיח, נחלשת כל האשמה שאנחנו מעלים נגדם. לו יכולנו להוכיח שהרוסים עשו את הנבלה הזאת, גם אם אין תקווה להיי בחיורים, זה היה בכל זאת חשוב, ואני שואלת אתכם: איך עושים את זה? איך אנחנו יכולים להוכיח? מר שנפר אומר שלא יתכן שלוש צוללות הולכות לאיבוד בתקופה קצרה, ושכל אחת מהן קרה לא אסון לחוד. בכל זאת, אינני יודעת אם הצרפתים חושדים בסובייטים או לא. אינני יודעת אם האמריקאים חושדים בהם, אבל עובדה היא שלא הצרפתים ולא האמריקאים לא יצאו בהאשמה כזו, אם כי אינני יודעת כמה שהם חושדים, אבל אני מתארת שלא רחוק מהאמריקאים להעלות גם את ההשדה הזה בקשר לצוללת שלהם. מכל מקום, עובדה היא שאף אחד משני הגורמים לא העלה האשמה כזאת.

ועדה הו"ב.
11.6.68

ס ו ד י

דף מס' 8 מחוך 21 דמים
ערוק מס' 6 מחוך 6 ערוקים

ג. מאיר

אחם טוענים שחיל הים איננו מהעניין בכס. כל אחד מהאנשים עם מועד לאסונות. לא נאמר על זה"ל, על איזו שהיא זרוע של זה"ל, שאין הוא דואג לחבריו. אנחנו יודעים מה עשו הבחורים במלחמות. אין לכך דוגמה בשום צבא בעולם. מה שאחם אומרים זו האשמה איננה, אבל לכם מותר, לכם מותר כל דבר שלא חבירו, גם אם אחשוב שהוא הדבר הכלתי-צודק ביותר. אבל מותר אולי לבקש גם קצת מחשבה וקור-רוח. מישהו מכם אמר, שמה שהמדינה לא תעשה - תעשו אחם. אין דבר שאחם תעשו, שהוא לא יהיה המדינה. תחשבו על זה. אינני יודע/מה בכוחכם לעשות נגד הסובייטים. האם אחם יכולים להטביע אניה של הסובייטים?

מר ק. מרקוביץ

נצית להם את בנין הממשלה.

ג. מאיר

האם תחדרו לקרמלין?

מר מרקוביץ

לא בצורה כזו.

ג. מאיר

נניח שהדבר הוא בסמכותנו, והחלט שהיתה כאן ידם של הסובייטים - מה נעשה? - לכל אחד ממכם קרה אסון, אבל יש לי רשות להגיד, שאסור לכם להיכנס למצב נפשי, שיש כאן אסון שלכם וכל היתר אדישים לאסון הזה. זו לא אמת. נדמה לי שאין בעולם עם, שבאופן קולקטיבי מבטא כל אחד ואחד את הרבשות, בין שהוא מכיר את הקרבן ובין שאין הוא מכיר אותו. זה כל כוחנו. מצב נפשי כזה שלכם לא רק שאין הוא צודק, אלא יש בו כדי להחליש את העם הקטן הזה, אשר מוקף אויבים כאלה. אם אנחנו לא משמחה אחת - אין לנו כוח לשאת באסון ולנהל מלחמות. אם כל אם אשר שולחת את בנה לצבא וקורה לה אסון, חלילה, רואה בכך רק אסון שלה - לא נוכל לעמוד במלחמות, ואני חוששת שעוד צפונות לנו מלחמות. אני יודעת שזה אסון, ואיש שלא קרה לו אסון - לא יכול להתמודד אחכם. אני מודה ומתוודה בכך. אבל אנחנו עם אחד, אשר עומד מול אויבים יום-יום, עכשיו, ואם הרגש הקולקטיבי הזה יתרום, חלילה, וכל אחד עם אסונו בודד, או שהקבוצה שלה קרה האסון היא לכדה חישאר בו, וכל היתר לא ישאו בו - אני אומרת לכם שנשמעת הקדקע מתחת לרגליה של האומה הזאת, שעומדת, ועוד תעמוד במבחנים. אין לנו כוח אחר. זה יותר מסנקים. זה יותר מצוללות - ואם הכוח הזה איננו - גרמנו, כי אז כאילו נכנענו לאויב. תחשוב גם על כך, או שאחם באמת הגעתם למצב שאנחנו יושבים משני צדי השולחן - מי שטוב לו ובניו בחיים - כמעט שאסרחי עדיין בחיים - ומי שקרה לו האסון הזה. אם זה המצב - לא נוכל להימנע, לא נוכל לעמוד יחד במערכה.

מר נ. מזרחי

אינני יכול לבוא לאסי ולומר להו זהו, כל זמן שאינני בסוכ שאמנם זה - זהו.

מפקד חיל הים ציין שביחס לשני מברקים הגיעו למסננת שהם לא היו מהצוללת. אולי יש מקום לחשוב שההגיון מחייב שלמישהו היתה סיבה להסעות. את זה צריך לגלות.

ג. מאיר

מקרה דומה קרה גם לבני הצוללת האמריקאית.

מר נ. מזרחי

במקרה שלנו היו מברקים שבהתחלה חשבו שהם מהצוללת, ורק מאוחר יותר נתברר שהם אינם מהצוללת. יש לחנייה שמישהו רצה להסעות. לא הייתי אומר שהיתה חבלה, אבל אני משוכנע שהיתה פעולה עויינת, ומעולה עויינת אין פירושה שהאנשים אינם, וגם אם פגעו בהם, זה לא אומר שכולם אינם, אלא אולי יש ניצולים. אין מקום להפסיק את החימושים. במשמחתי הלכו קרוב ל-15 בחורים, אבל אנחנו יודעים את הקבדות שלהם. במקרה זה, אם היתה חבלה - צריך לגלות שהיתה חבלה.

היו"ר ד. הכהן

אם ניתן לגלות.

מר נ. מזרחי

אינני יודע אם ניתן לגלות.

היו"ר ד. הכהן

מיצו את כל הדרכים. אולי גם לצרפתים ולאמריקאים יש חששות.

מר וקנין

אם לאמריקאים קורה אסון - הם ממשיכים את החימושים. אנחנו רק אוספים ניידה.

דף מס' 9 מחוך 21 דפים
עוהק מס' 6 מחוך 6 עוהקים

ס ו ד י

ועדה חו"ב
11.6.68

גב' צ. שחר
אני רוצה להתייחס לדבריה של הגברת מאיר ולנסות להחלרות מעל לרבשנות.

ברשותו של שר הבטחון עיינו בדו"ח, ונפגשנו עם מפקדים, והעלינו את הסכרת שאולי הייתה מעולה עויינת. לאחר שעיינו בדו"ח מצאנו שהנחה כזו גם בדו"ח עצמו, בצד ההנחה ביחס לחקלה טכנית, שיש לה אותה מידת סבירות. מה שמחזק את הטענה בדבר מעולה עויינת, אלה הם שני המברקים האחרונים אשר התיימרו להיות מחזולת דקר. האם דבר זה נבדק? כל הדברים האלה מביאים אותנו לדרישה להמשיך בחיפושים בכל מחיר. יש לכך כמה סיבות, אבל אספסוף אצין רק שחיס: קודם כל אזכיר את הסיבה המדינית-בטחונית - את הענין הזה אני משאירה לכם; אבל יש סיבה אחרת - חובת המדינה לבחורים ולמשפחות.

כאשר נעדר חייל אבל ידוע שעצמותיו נמצאות בעזה, משנת 1948 - כשיש אפשרות מנסים למצוא אותו. מהפשים אותו. במקרה שאנחנו דנים בו הלקו 69 בחורים. נכון שלחפש צוללת הרבה יותר קשה מאשר לחפש חייל, וגם הרבה יותר יקר, אבל מוטלת כאן אותה חובה, ואולי אפילו חובה גדולה יותר. אנחנו רוצים בחיפושים כדי להביא שקט נפשי לכולנו. אם הכחורים אבדו וקרה אסון - לדעת שזה קרה, בנסיבות הקיימות - זה לא ברור.

היו"ר ד. הכהן
בדו"ח שלו אומר האלוף טל שפעולה של כוח עויין זו אפשרות שאין לה שום עדות.

אין ספק שבמקרה זה אנחנו מוכרחים לקבל את כל הפרטים הן לגבי החימוש, שהיה או לא היה, הן לגבי הליווי, והן לגבי פרטים אחרים. אין ספק שחיל היס עשה כמיטב יכולתו ובמידת הסבירות המקובלת במקרים כאלה.

סיפקתי לכם על הספינה של ה-23, שהייתה עד לחפשיים אחרים. אני זוכר שהיה בא אלי נסאח, מנהל ביה"הספר באולה, ולא היה יוצא מפתח ביתי, ובפיו השאלה: היכן בני, והייתי בא אל יצחק שרה, שהיה איש המבצעים, בטענות שונות מדוע לא ננקטו כל אמצעי הזהירות, הייתי מקבל מכתבים מהורים השואלים מדוע מפקדי הסנקים חשופים בצריח, והם היו מציינים שיש מלחמה גם בסנקים מסוגים אחרים. האם אני יכול הייתי לחשיב על שאלות כאלה? לצערנו, יש בצבא מקרים שנופל בחור ואולי אפשר היה למנוע זאת, אבל האם זה ניתן לבקורת? האם אפשר להאשים מישהו במקרה כזה?

אני מציע שהקבלו את הדברים כמו שהם. אתם חפשיים, כמובן, לדבר עם שר הבטחון. אני חוזר ומדגיש שאין לנו סמכות ביצועית בענין זה.

גב' צ. שחר
למי יש סמכות כזו? למי יש סמכות ביצועית, לנוכל לפנות אליו?

י. רמאלו
אולי נוכל לשמוע ממפקד חיל היס דברים ביחס לנקודה שחזרו עליה, ושאנחנו שאלנו אותה: מה הוא החסר של חיל היס לענין המברקים, לאחר שהוברר שהם אינם של דקר.

מ. יערי
אני רגיש לנקודה בדבר הטיפול במשפחות. הייתי מבקש תשובה מפורטת בענין זה.

אלוף אראלו
אני אמנם עוסק בעניינים מקצועיים, אבל אתם יודעים שאנחנו לא כל כך "יבשים" לשאלת הטיפול במשפחות.

הנקודה החשובה, שהועלתה כאן, היא העובדה שגם אני בדו"ח שלי לא הסדתי מכלל אפשרות פעולה סובייסית. האלוף טל נחן לכך סבירות יותר נמוכה. הוא הוריד את זה מן הפרק. אני, לעומת זאת, הייתי זהיר בדו"ח והשארתי את האפשרות הזאת כאפשרות מאד בלתי מסתברת, אבל מחוסר כל נקודת אחיזה איזו שהיא ביחס לשאלה מה קרה, פשוט בדרך ההגיון, אמרתי שאין מקום להוריד את אחת מהאפשרויות. נקודת האחיזה לכך הם אמנם אותם מברקים, שגם כיום אין לנו הסבר עליהם. מתקשה החקירה בכל הנושא הזה הייתה יסודית. לענין המברקים הייתה ועדה מיוחדת. אנחנו יכולים רק לשער שאולי יכולה להיות כאן מהתלה או הטעיה מכוונת, שעדיין אין לה הוכחה, או שיכולה הייתה להיות זו הטעיה שעלולה לקרות, במסגרת הטעיות קשר. זו יכולה להיות גם הטעיה של האלחוטאי. אין לנו סליד, אלא העדות של האלחוטאי. כל מה שאפשר לתאחז בו בענין זה הוא הקוד של דקר. יתכן שהאלחוטאי טעה ובמברק לא היה שימוש בקוד של דקר, אבל אין לנו הוכחה בענין זה. מכל מקום, במקרה הראשון הספק הוא גדול, בעוד שבמקרה השני הספק הוא קטן יותר. אבל אין לנו הוכחה חד משמעית כאמנם בשידורים אלה היה שימוש בשם דקר. אם כן, החסידים היחידים לענין המברקים הם, או שהייתה כאן מהתלה, או טעות מכוונת, או טעות של האלחוטאי. פרט לכך אין לנו כל אחיזה לגבי אפשרות של פעולה עויינת.

אלוף אראל:
הדו"ח לא כלל גם ממצאים ובדיקה על מקום הימצאם של כוחות שונים בים. במקרה זה יורדים מן הפרק כוחות מצריים, לחלוטין. גם כוחות שטח סובייטיים לא היו בסביבה כל אותה תקופה אפשרית. דבר זה אומת על-ידי האמריקאים. לא ידוע דבר לגבי צוללות, ובעניין זה גם לא נוכל לדעת פרטים.

מר שנפר:
בדו"ח מצויין שהיו אגניות שטח.
גב' צ. שחר:
ידוע לנו שבנוסף שני המברקים לא צויין שמה של דקר.

אלוף אראל:
אבל נשמע כל היתר.
אני מבין שהדרישה העיקרית שלכם היא להמשיך בחיפושים או בבדיקות.
מר נ. מזרחי:
אנחנו מבקשים להמשיך בחיפושים. כשני הדברים גם יחד.

אלוף אראל:
הבדיקות בדרכים מודיעיניות - הימסכנה. אינני בקיא בשטח זה, אבל אני יודע שהבדיקות נמשכות. אני אישית דיברתי עם מספר ממקורות, כדי לשמוע מהן חוות דעת על סמך העובדות והידיעות שסברנו להם. הכל אמרו שהם אינם מעלים על דעתם, שאין להם נקודת אחיזה כדי לדבר על פעולה עויינת. האמריקאים עשו בעניין זה חקירה יסודית, הם חקרו כל מה שיכול להבהיר והודיעו שאין נתון בעניין זה. היחידה הקרובה ביותר לשטח שבו הייתה דקר הייתה במרחק של 300 מיל. הייתה הקירה אם אנשי האניה שמעו פיצוץ, אלא שהם אמרו שלא שמעו דבר. מכל מקום, בינתיים אין כל אחיזה ביחס לפעולה עויינת, אבל אינני יודע מה ייעשה עוד באמצעים מודיעיניים.
אם אנחנו מתייחסים לאמצעים הפיסיים, הרי אין לנו אמצעים ואין בכוחנו לעשות. שר הבטחון אמר, שאם תהיה אפשרות לעשות - נעשה.

אני מצטער שהועלתה כאן השאלה של הטיפול במשפחות. אנחנו נמצאים תחת לחץ מחמיר וכאים אלינו בהאשמות, משפחות חללי חיל הים מופלות לסובה, משום שחיל הים מטפל בהן לפנים משורת הדין, נוסף לטיפול הרגיל שניתן למשפחות על-ידי כשרד הבטחון, באמצעות מחלקת השיקום שלו. חקמנו משרד מיוחד, שבראשו עומד רב-סדר ומספר עוזרים, שמטרת כל הזמן כקיימים מבע עם המשפחות ועוזרים בכל דרך אפשרית. הם עושים כל פעולה, גם מחוץ למרוטוקול וגם מחוץ לחוק. הם מביאים את הילדים לרופאים, ועושים כל פעולה אפשרית לסדר בעבודה, לסדר דירות. אנחנו עושים גם דברים, שאסור לנו לעשותם. ארגנו גוף אזהרה, אשר הקים קרן לסובת יתומים. כפי שאמרתי, אנחנו עושים יותר מן המותר לנו. אנחנו מקיימים מבע שוטף עם המשפחות. יתכן שתשובת הלב מופנית לאלמנות וליתומים יותר מאשר להורים. אני יכול להבין שההורים נמנעים מזה. שמעתי אומרים: האלמנה היא בדרך-כלל אשה צעירה, היא חנינה שנית. זה אולי נכון, אבל יש לזכור שהטיפול בהורים דורש פחות דברים ממשיים מאשר האלמנות. הבית שלי הוא משרד קבוע, שאסתי מרכזת אותו. וזו יום באות לביתי נשים עם חינוקות ועם ילדים ומבקשים עזרה. אני מדגיש שאנחנו עושים הרבה יותר ממה שנקבע בחוקים, ומשרד הבטחון מותח עלינו בקורת עקב זה. הייתי רוצה לבקש שהבואו להתרשם מדרך הטיפול שלנו במשפחות.

ג. כהן:
מישהו כאן ציף שמדינות אחרות ממשיכות לעשות חיפושים במקרה כזה. מפקד חיל הים ציין שאין לנו אמצעים לעניין זה. אני מבקש לשאול למה הכוונה משאומרים שאין לנו אמצעים, האם הכוונה שאין אמצעים בכלל, או שלנו אין אמצעים.

אלוף אראל:
לא נכון שהחיפושים נמשכים במדינות אחרות. הצרפתים הפסיקו את החיפושים כעבור זמן קצר. האמריקאים חפשו את "סרז'ר" מפני שחשבו היה להם לנסות לאתר את הסיבה הטכנית שגרמה לטביעתה. אינני יודע על המשך החיפושים אחרי "סקורפיון". אני משוכנע שהם לא יחפשו באטלנטיק מפני שיש להם פחות מדי נתונים.
במקרה האחרון האמריקאים לא התחילו לחפש מיד אחרי הצוללת, אם כי במשך שבוע ימים לא היה להם קשר אחת. הם התחילו לחפש מאוחר שהיא לא נכנסה לבסיס במועד הקבוע.

יש אמצעים, אלא שלנו אין אותם. אם נחפשו את המאמצים שהאמריקאים השקיעו כדי למצוא את "סרז'ר", הרי כדי לבלוט לעבוד במשך חמש שנים, באותה מחכונת שהם עבדו בה במשך חמישה חודשים עשרות אגניות ומסוסים, ציוד מכני, סלביזיה, וציוד אחר המפורסם בדו"ח

ס ו ד י
דף מס' 11 מחור 21 דפים
עוהק מס' 6 מחור 6 עוהקים

ועדה הו"ב
11.6.68

האם מפני שאין לנו כלים לא ייערכו חיפושים?

מר א. נרקיס:

הדרישות שלנו הן לא של אמוציות. במצב הקיים מחנכת החקירה ללב. הדרישות שלנו אינן מבוטאות על אמוציות, אלא הן רלבנטיות לעובדות שזוינו בדו"ח. במקרה זה יכולה להיות ידיעה ודאית, שמה שקרה הוא חוצאה של חבלה, דהיינו, להצביע מה קרה והתוצאה המתבקשת היא למצוא את האחראי לחבלה, ולנקוט באמצעים המתבקשים. יכול גם להיות שיש כאן גם מקרה לא ברור, ובכל מה שיועץ אין שום עדות ודאית אשר חצאית לכאן או לשם. במקרה כזה מתבקש שתעשינה כל הבדיקות, כל הבירורים וכל החיפושים כדי לנסות לפענח את התעלומה. מכל מקום, הדרך איננה לחכות ולהמתין שמא משהו יחגלה מאליו.

מר ג. וקנין:

האם אין אתה מעלה על דעתך שיחזק גם שהמחפשים עושים כל מה שאפשר ובכל זאת המקרה נשאר בגדר

ג. מאיר:

תעלומה?

זה אמנם אפשרי, אבל בכל-זאת צריך לנקוט באמצעים.

מר ג. וקנין:

אין אנהנו יודעים מה עלול להתגלות.

היו"ר ד. הכהן:

הפרוטוקול של הישיבה הזאת יועבר לשר הבטחון בימים הקרובים. הנושא עומד במגע שוטף עם שר הבטחון. אני רוצה לציין שלא נוכל לעשות יותר מאשר להעביר אליו את הפרוטוקול של הדברים שנאמרו כאן.

מר צ. שרון:

מדוע מסדר הבטחון לא דאג לכך שהצוללת תגיע כפי שצריך להיות? היה לפני כן המקרה של "אילנה", כל אחד יודע שכאן הייתה יד הרוסים, מדוע, אם כן, לא הייתה דאגה שדקר תבוא בלידיו מלא?

מר ק. מרקוביץ:

האמריקאים כן ממשיכים בחיפושים, אם כי הם הקטינו את מספר האניות המפשות. האם הם מחפשים מפני שהם עשירים מאחורי האם אב עני איננו עושה את כל המאמצים כדי לעזור לבניו? צריך למצוא את הצוללת. אנהנו לא נמצאים במלחמה עם רוסיה. עלינו למצוא את הגורם שגרם למצוללת שלנו, ואז ידע העולם שיש שורדים בים הפתוח.

היו"ר ד. הכהן:

אנהנו לא יכולים להיכנס לניירותיהם סבניים, אם אפשר לגלות את הצוללת בתחתית הים, אבל נחשוב גם על כך. מכל מקום, עליכם להבין שלא יכולים להיות כאן פרטיזנים.

גב' צ. שחר:

אנהנו יוצאים מהפגישה הזאת בהרגשה לא מספקת. אנהנו רוצים במגישה נוספת עם שר הבטחון, ואולי לא אחת, אבל הכוונה אוחזו מי הגוף אשר יכול לדאוג לצד המעשי.

היו"ר ד. הכהן:

האיש הוא שר הבטחון. כפי שאמרתי, הפרוטוקול יועבר אליו. אחם יכולים לפנות ישירות לשר הבטחון. כל המגע שלכם עם שר הבטחון איננו חלוי בוועדה. הוא בוודאי לא ימנע ממכם להיפגש אחר. הוא ישמע גם מאתנו פרטים על ישיבה זו.

אני מודה לכם.

(נציגי המשפחות של צוללני דקר עוזבים את הישיבה).

ג. מאיר:

היו לנו מספיק אסונות. אני רוצה להבין מה ברם לכך שלקחנו את האנשים האומללים האלה והם יצרו גורף? הם מדברים דברים לא הגיוניים, אם כי אפשר להבין אותם.

י. אלמוגי:

אני סבור שהמצב חמור יותר משאנהנו חושבים ומחשמים. אני מכיר את האנשים אישית. אחד מהם, שלא היה כאן, היה אחד מהחורים אשר יחגדו התנגדות נמרצת לכל מפגש של תהורים. בפגישה עם הרמטכ"ל הוא יצא נגד התביעות שהושמעו כאן. איש זה ביקר אצלי אחמול, וכפיו מסקנה משונה: שאנהנו מסתירים משהו. מה קרה? - במקום שהוא ישפיע על הארגון של החורים - הארגון השפיע עליו. יש מהם כאלה אשר בקרו אצל הגברת וינקלו מן האוניברסיטה ואצל אחרים שכמותה. אני מדבר כאן על אדם שהיה במלוא צלילות דעתו בעת שקרה האסון, אלא שבינתיים ארגון החורים הצליח להשפיע עליו ושלשום או אחמול, בהיותו אצלי, אמר לי: אדוני, יש כאן משהו. הבל אומרים לנו שהחורים בחיים ושהסובייטים לקחו אותם בשבי. במקרה זה יש סכנה חמורה ששטמיעה על אלה שבהתחלה לא רצו בארגון.

ועדת חו"ב
11.6.68

ס ו ד י

דף מס' 12 מחוך 21 דפים
עוהק מס' 6 מחוך 6 עוהקים.

י. אלמובי:

שמהחי כאשר צויין כאן שהפעולה המודיעינית הימשר.

אני סבור שאנחנו חייבים למשפחות שני דברים:
עלינו לחבטיח להם ולנסות לשכנע אותם שאין אנחנו יודעים דבר. הם חיים בהרגשה
שאנחנו יודעים, אלא שאנחנו מסתירים מהם. כאשר הם תזו משהו על אינטרסים גלובליים,
הם לא החכונו לאמריקאים, אלא לנו, ושנית, צריך לדבר איתם על דרך החיוב ולא על
דרך השלילה. צריך לחזור ולהדגיש שהפעולה המודיעינית נמשכת.

אלוף אראל:

אינני יודע דברים על פרטי הפעולה המודיעינית,
אבל יש מבטים עם ציטו אחרים.

י. אלמובי:

אני סבור שהעניין הוא חמור. יש כאן קבוצה גדולה
המונה מאות אנשים. אני מדבר עם אנשים שכראשונה
לא רצו בארגון הזה, אלא שעכשיו הם מאמינים לו.

מ. יערי:

רבותי, יש פה עניין לא פשוט. קודם כל הייתי רוצה
שהאימז' של הוועדה בעיניהם לא ייפגע. יש לי הרגשה
שהוא עלול להימגע. אין כאן עניין של פרסטיז'ה, אלא משהו חמור יותר, כאילו אנחנו
יושבים כאן אין אונים ואין לנו כל סמכות. אם זה המצב - מדוע הזמנו אותם? אני
סבור שוועדה כזו איננה יכולה להודות שאין לה סמכות. אני סבור, שאם יש משהו שאפשר
לעשותו - אנחנו צריכים לעשות. אבל שאלה היא אם אמנם יש לנו אפשרות משהו לעשות.

לא נולדנו אהמול, גם מבחינת צרות וטרדינות. כל אחד,
כאשר הוא עומד במצב כזה יכול להיות לו פיתוי להחדיין, מפני שאין הוא יכול לשקוט
ואין הוא יכול לנוח אם יש אי-צדק. לא היה לי שום עניין להוסיף משהו לדבריה של
גולדה, אבל ברצוני בכל-זאת להוסיף משהו. אם לאמריקאים יש אפשרויות ולנו אין -
האם בגלל זה נפסיק לחמש? אני מסתמך על דברי אחד מהם ששאלו ואם אין לנו - האם
לא נמשיך לחמש? נדמה לי שלהם אסור לנו לומר שעשינו כבר הכל, אלא, שאולי אפשר
לעשות עוד משהו, שהחיק סרם נסגר.

זה שאנחנו יושבים בנפרד ושולחים אותם לשר הבטחון -
זה לא טוב. שר הבטחון צריך להיות איתנו. יש גם לי צורך שהכתובת של הביצוע חשב
עוד איתנו, כדי לברר את הדבר הזה. הם יצאו מכאן בהרגשה שעם הוועדה הזאת אין עוד
מה לדבר.

אני מציע שניפגש עוד עם שר הבטחון, ולא נעזוב
את העניין בצורה כזו, שזה נפסק ולא נגמר, אלא נחזיק בו.

היו"ר ד. הכהן:

נשמעת מהדברים שאמרת בקורת על מה שאני אמרתי.

מ. יערי:

שום בקורת. אני מקווה שלא תחלוק עלי עניינית.

י. רפאל:

אם אתה מסתייג מן הבקורות - אני מאמץ אותה.

היו"ר ד. הכהן:

יש כאן מקרה בלתי רגיל. אנחנו הזמנו את המשלחת
הזאת פעמיים. מכל מקום, אין לנו הפקירי ביצוע.
אני חייב להגן על המאמצים שעשה שר הבטחון, המאמצים שעשה חיל הים ואלה שעשה
האלוף טל. אין לי סמכות לומר שלא נעשה הכל. לפי ההסברים שקיבלתי נאמר לי במפורש
שאפילו השקענו במקרה זה את כל הכוחות, אי-אפשר למצוא את מספגם הצוללת בכלים
שיש בידנו או בידי האמריקאים, ולהגיע אליה. אינני יכול לומר לצבא שיש צורך
להשקיע כאן את מירב האמצעים ללא הועלת. הדיונים שלנו לא צריכים להיות בנוכחות
אנשי המשלחת.

ב. מאיר:

נדמה לי שיש שהרושם שלהם הוא ששר הבטחון אמר להם,
שהוא מוכן לשבת איתם יחד איתנו, ויחכן ששר הבטחון
אמר להם: אני מוכן לשבת איתם, או שתלכו לוועדת החוץ והבטחון.

אלוף אראל:

הם היו אצלנו. הוא נתן להם לקרוא את הדו"ח.
הם נכנסו אחר לזיכרון ללא מוצא, ואז הוא אמר:
לי אין מה להוסיף. את איתם רוצים, תפנו לכנסת.

ס ו ד י
דף מס' 13 מחוך 21 דמים
עוהק מס' 6 מחוך 6 עוהקים

ועדת חו"ב
11.6.68

אני סבור שבמקרה עדין זה, כל מי שמופיע בשם
חיל הים, צריך להשיב אותן השובות. ביהם לשני
המברקים שמענו השובות ממקד חיל הים ושמענו השובות שונות מנציגים שלך.

א. בן-אליעזר

אולי זה היה לפני סיכום החקירה.

אלוף אראל

יש צורך שתהיה עמדה רשמית של חיל הים, כאשר אחת
אמרה, ביהם לשני המברקים, שיכול להיות שהיתה

א. בן-אליעזר

כאן מהתלה - נחרתי. אני מבקש שתגיעו למסקנה ברורה ומוחלטת, לאחר בירור וסיכום.
אני מבקש שכולם יתנבאו בשפה אחת, כי אחת אתם מעוררים מחשבות לא רק בקרב מהורים,
אלא גם אצלנו.

אני זוכר שבזמנו אמר אלוף-משנה כרמון, ~~אני~~ כמח
שאני זוכר, שבאותו יום היו אניות סובייטיות בסביבה. חמור מאד שאחר אומר שהיו
אניות סובייטיות - ואחר אומר שלא היו. צריך לברר אם באותם ימים היו או לא היו
אניות סובייטיות בסביבה, אבל לאחר שמבררים - יש צורך להתנבא באותה שפה. נדמה לי
שאלוף משנה כרמון אמר שהיה ידוע לנו על אניות סובייטיות בסביבה.

יחזן שהוא לא ידע על איזה שטח מדברים.

אלוף אראל

אני מוכן להגיד דבר זה ברור, כי ענין זה הוא
חמור ביותר. אני אברר את הדברים, אבל גם אתם

א. בן-אליעזר

צריכים לברר אותם.
במצב קשה, ומתוך לויאליות לא הגבתי. אני מבקש לציין שאנחנו לא קיבלנו את ההזכיר.

חילקתי אותו לפני שבועיים.

חיו"ר ד. הכהן

אתם לא השתתפתם באותה ישיבה בגלל ועידת חרוח.

י. אלמרגי

אני מבקש סליחת בכל הלב.

א. בן-אליעזר

אשר לסמכות הוועדה: מה קרה כאן, כיצד קרה שהם
הומיעו לפנינו בעם הראשונה? - שר הבטחון נפגש אתם לראשונה באותה אסיפת הורים,
כאשר הוא הודיע להם שהצוללה לא נעדרה, אלא אבודה. ואז התעוררה ההצעה שהם יפגשו
עם ועדת החוץ והבטחון. הם ראו בוועדה זאת סמכות של כתובת עליונה. אם שר הבטחון
שולח אותם אלינו - בוודאי יש כאן משהו. אלא, שמא שר הבטחון שולח אותם אלינו,
ואנחנו שולחים אותם אליו. זה מצב לא נעים.

אינני נוגע בשאלה אם צריך או לא צריך לומר להם
שלוועדה אין סמכות. אני טוען שלוועדה יש סמכות. הוועדה יכולה להחליט על הקמת
ועדת חקירה פרלמנטרית. היא יכולה לטעון שהאינפורמציה שקיבלה והחקירה אשר נעשתה
על-ידי האלוף, סל, מספקת אותנו. היא יכולה לומר גם זאת, אבל יש לה סמכות גם להחליט
על ועדת חקירה פרלמנטרית. אבל לא נכון, לדעתי, לעורר ריגוש מוטא כאילו לוועדה אין
סמכות. לוועדה יש סמכות. זה הפקידה, והיא צריכה למלא אותה.

אשר לנושא בכלל: אנחנו צריכים לחשוב מה יש לעשות
כדי להמשיכו לא יסתובבו בהרגשה שהתיק נסגר או שיש סודות, או שאנחנו לא מעוניינים
לספל בענין, אינני סבור שקשה למצוא דרכים כדי לעשות משהו בכיוון זה.

הישיבות המשותפות של שולחן מול שולחן, הן מן
הדברים האיומים. אני מבקש מיושב-ראש הוועדה ידאג לישיבה נוספת בענין דקר.

זה בוודאי.

חיו"ר ד. הכהן

יש לי ספק אם אנחנו יכולים לחקן את מצב דוחם
של האנשים שהיו כאן, אבל לקלקל - אפשר. אני

ש. כרם

חושב שמה שקרה חיוס הוא אכזבה. אני חושב שאנחנו סמכות, אבל זה נושא שלא נספל
בו עכשיו.

החביעה היסודית של המשלחת, כאן אני מאמין וסומך
על אנשי הצבא, ואנחנו יכולים לחזור על מה שאומרים. אני יודעת שאנשי המשלחת רואים
בוועדה כיצד המדינה מספלת בנושא היקר ביותר להם. לא הייתי רוצה שתהיה להם אכזבה
נוספת.

ס. פרט:

היתה להם הביעה ביהם להמשך החיפוש. דעתי האישית היא שאנחנו עושים שגיאה כאשר אנחנו אומרים שהתיק סגור. זו שגיאה פאטלית. הם גם לא ימכירו לכך שנאמר להם שהתיק נסגר. מי שאבד לו היקר ביותר - ששט נאחז גם בקס. אני רוצה להסתכן ולומר, שלדעתי אין כאן "קייזר". שגיאות קורות בכל מקום. תראו מה קרה לאמריקאים? יש דברים לא ברורים. יש שגיאות שנעשו, אבל מי מאתנו איננו עושה שגיאות?

אני סבור שקודם כל עלינו לברר את הדברים עם שר הבטחון. אנחנו סמכות. אנחנו מוכרחים לתת תשובה, כי זה כבוד המדינה והרגשה החוריים. ההורים אינם יכולים להתהלך כאנשים אבודים במדינה. הצעתי היא, שנזמין את שר הבטחון ונגיד לו שאנחנו חוככים שהחיפוש יימשכו. אני לא מציע שנגיד אין הם יימשכו, אבל הם יכולים להימשך באמצעים מודיעיניים ובעיקרוב. מכל מקום, אנחנו צריכים להשיב למשלחת. ראיתי איך הם יצאו מכאן, נשבר לי הלב.

י. רפאל:

אני חושב שלעצם העניין עלינו לסמוך על הצבא. אני מקבל וסומך על חיל הים, על מה שאמר האלוף אראל, על מה שאמר האלוף סל. אין לי סיבה לחשוד בהם. אין אני מומחה גדול מהם ואין אני יכול לגלות סתירות שנשענות לפעמים בדו"ח. הם בוודאי בחנו ובדקו פרטי פרטים. אני יוצא מתוך הנחה שהעניין אבוד, ושאינן כל תקוות. אבל לנו יש בעיה של ההורים. עלינו לנסות להקל על ההורים. ההורים, אולי בצדק, רואים בנו את נציביהם. לכן גם אמרתי בקריאה ביניים, שאני מאמץ את הבקורת, כי הם יצאו מכאן בלתי מרוצים. לו היינו מדברים רק כפי שדברו כאן חברת-הכנסת גולדה מאיר וחברת-הכנסת בן-אליעזר, הם היו יוצאים מרוצים יותר. אבל הם יצאו מכאן בלתי מרוצים מפני שנאמר להם שאין לנו סמכות. אם הם מאמינים שיש לנו סמכות, מדוע נהרוס ונפגורר אשליה? האם אנחנו עושים להם טובה אם אנחנו מקבלים אותם מעמיים? האם יש לנו עסקים אחרים יותר דחופים? ממילא אין אנחנו עושים דבר. אם אנחנו יכולים להקל עליהם, ולו כ-הוא - נעשה זאת.

לסיכום, אני מציע: א. אנחנו ממליצים לפני שר הבטחון לקבל משלחת שלהם; ב. משלחת שלנו, לא כל חברי הוועדה, שתחתן בפגישה עם שר הבטחון ואחם.

לא.

כ. יערי:

זה יהיה אולי רק תיקון חלקי למת שבזבז היום.

י. רפאל:

אני סומך על שר הבטחון. אני יודע שלא נוסף דבר, אבל אולי נחרום משהו לתרגש טובה יותר שלהם. אני אינני רוצה לשאול דבר את שר הבטחון. לי אין שום שאלות. אני יודע שהוא בחן את האפשרויות השונות במלוא היקפן, ובוודאי שלא אשאל אותו דבר בנוכחותם, אבל אולי ניתן להם הרגשה שאנחנו לא מרפים מהעניין. אם נשמע בפגישה משהם את שר הבטחון, את חשבתו ואת דעתו, אולי יהיה בכך כדי לתת להם הרגשה טובה יותר, ואולי נצליח גם לתקן קצת את הדברים שהתקבלו היום.

אינני יודעת אם אנחנו, אם הממשלה, אם המדינה יכולים לעשות משהו שההורים יסלימו עם גורלם.

ג. מאיר:

לאיש מאתנו אין ספק, שהבנים האלה אינם. נניח לרגע שהסובייטים לקחו אותם בשבי. האם נראה אותם אי-פעם? האם זה מתקבל על הדעת? מי שדעתו איננו תמוסה כולה באסון, האם מתקבל על הדעת שאם הסובייטים עשו מעשה כזה הם יודו בכך? לנו אין ספק שהבנים האלה אינם, אבל ההורים לא יקבלו זאת. אני זוכרת מקרה דרגניה, שכן נעדר במלחמת השחרור. ההורים בשום פנים ואופן לא השלימו עם זה. חבר אחד של דרגניה עשה אז מעשה שלא ייעשה: הוא הביא ארון לקבורה - ואז נהרגו ההורים. אני יודעת גם מקרה של משפחה בחולון שגם בן שלהם נעדר ממלחמת השחרור. אותה משפחה כמעט יצאה מדעתה. עד שלפני שנים אחדות בא ערבי ואמר שהוא יודע היכן הערבים קפצו קברו את הבחור. ואמנם, נמצאה באותו מקום גולגולת עם שיניים שנלקחו לרומא שיניים אשר ספלה בשיני הכן, והיא קבעה, למי הצילומים שחיו אצלה, שאלה הם שיני הבן. המשפחה נרגעה. אחד מה-23 בספינה של הכ"ג הוא בן אחות של בכח אידלסון, ועד היום היא ממחינה לשובו.

ג. מאיר:
מה לעשות ואיך לעשות כחוט השערה כדי להקל עליהם?
ברור שהדבר היחיד שאפשר לעשות כדי להקל עליהם,
יהיה אם נגיד להם שעדיין מחפשים. אבל יחד עם זאת אסור לנו לרמות אותם. אם מדובר
על חיפושים - יש הכרח לפרט. אם נגיד שממשיכים בחיפושים, הם יבקשו דו"ח היכן
מחפשים ומה מצאו. נכון מה שאמר האלוף אראל, שיש אצאא מגעים מודיעיניים. סוף סוף,
גם המדינה צריכה לדעת יותר פרטים. את זה צריך לומר להם.

יש הבדל בין האמצעים שלנו ובין האמצעים שיש
לאמריקאים. אני רוצה לומר דבר אכזרי, שישמע אולי אכזרי, אם ייאמר לנו שהחיפושים
צריכים לעלות מליון לירות, או אחרת, אם ייאמר לנו שדובר בסכום של מה בכך - אני
מציעה שנלך לחיפושיתן אבל אם מדובר במליונים, ואם העמוד לפנינו השאלה מה לעשות
באותם מליונים, אם לנסות למנוע אסונות מבחורים חיים, או לחפש דבר שלכל היותר
יהיה בו כדי להוכיח לנו שהבחורים מתו - אני חושבת שכולנו נחשוב באותו כיוון.
אבל, הכסף המאמצים המודיעיניים, זה דבר אחר, ובהם יש להטשין. אני מתארת לעצמי
שאנף המודיעין שלנו עוקב אחרי הדברים ויש לו קשר עם שירותים מודיעיניים של
ממלכות אחרות. אנחנו יכולים להשיב לנציגי ההורים שאין אנחנו יכולים לומר באופן
אבסולוטי שאנחנו משוכנעים שאין כאן יד עוינת, כי יש כאן ענין חשוב לא רק להם, אלא
גם למדינת. המודיעין שלנו עוקב בענין זה, והם ימשיכו בטיפול. אני חוששת שאם
נאמר לנציגי ההורים סתם, כי מחפשים, הם ירצו לדעת פרטים, אבל אם נאמר להם שיש
כאן פעולה מודיעינית - אם זו אמנם אמת, כי אסור לשקר להם - הרי במקרה כזה אין
הם יכולים לדרוש פרטים, ואין הם יכולים לבקש שהשירותים המודיעיניים ימסרו להם
פרטים על החיפושים.

אשר לוועדה: גם אני חושבת שלא טוב שהם יצאו
בהרגשה שאין להם כתובת. אני מבינה שער הבטחון אסר להם שיכולה להיות פגישה או
אחר יחד בוועדה, או רק אחר. הם אומרים שהוא אמר שאין ברצוננו לשבת איתם פעמיים.
מכל מקום, אינני יודעת מהי הנוסחה המדויקת. חבל שער הבטחון לא השתתף בפגישה זו.
ברור שער הבטחון צריך להיפגש איתם, אבל אנחנו צריכים להיפגש עם שר הבטחון לפני כן.

אני מתנגדת להצעתו של חבר-הכנסת רפאל שהוועדה
תיפגש איתם ועם שר הבטחון באותה שעה. אבל אחרי שהם ייפגשו עם שר הבטחון, אני
מציעה שהוועדה שלנו תיפגש איתם, ככה סתם, לשיחה נוספת.

אני מצטערת מאד על שהורכב הגוף הזה ועדיין אינני
מבינה למי זה נהוץ.

אני מציעה, שהמהלך יהיה שאנחנו נזמין את שר
הבטחון. שר הבטחון ייפגש איתם, ואחרי כן יכולים גם אנחנו להיפגש איתם.

אני הומכת בדבריו של חבר-הכנסת בן-אליעזר, שיש
הכרח לדבר בשפה אחת ושלא יתקבל רושם כאילו יש משהו שמסתירים. אולי יש מקום
שאחרי פגישתם של הנציגים עם שר הבטחון, ייפגשו איתם יושב-ראש הוועדה עם עוד
שנים - שלושה חברים.

ע. גוברין:
בולדה הקדימה אותי. אנשי המשלחת יצאו מבאן
בהרבה המורה. אני מכיר דברים אלה מוועדת
העבודה, כאשר החקיים בה דיון על משפחות החללים.

אני מציע שיושב-ראש הוועדה, לאחר שהדברים יסוכמו
עם שר הבטחון, יודיע למשלחת שהוועדה כולה או ועדה מצומצמת תיפגש איתם לשיחה נוספת.
אני סבור שהדבר דהוץ ביותר.

ח. צדוק:
הבעיה שלנו היא לשכנע את ההורים שלא ניתן לעשות
דבר, או שהמעט שניתן לעשות הוא בנקודות אלה ואלת -
זה נעשה. נדמה לי שהם אינם משוכנעים בזה. הם שמעו זאת מפני זה"ל באמצעות אנשי
היל הים, א הם שמעו זאת משר הבטחון, אבל השאלה היא אם הוועדה שלנו יכולה לשכנע
אותם, אם היא יכולה להוסיף משהו, אם כי אין אני משלה את עצמי שהיא יכולה להסיר
את הספק.

אני מעלה מחשבה, שאולי חברים אחדים בוועדה, במקום
להיפגש איתם ולנחל דיאלוג יכנסו לענין יותר בדרך של לימוד, כדי שהם יסוכמו, בעקבות
מה שנאמר להם, שאמנם אין יותר מה לעשות, או שעושים את מה שניתן לעשות.

ד. ברקת:
אסור לנו לעשות זאת, כי זה עלול להראות כחקדים
של ועדת חקירה.

היו"ר ד. הכהן:

קודם כל ברצוני לומר שאין אני חושב שדיברנו כאן לא בשפה אחת. פתחתי ואמרתי שאין אנחנו ועדת חקירה. אני סבור שלא צריך הייתי לומר להם שאנחנו יכולים למנות ועדת חקירה פרלמנטרית; על כך אנחנו צריכים לדון בינינו, ועדיין לא סיכמנו בענין זה. אמרתי שניפגש עם שר הבטחון, ונבוא אתו בדברים. לי עצמי אין שום סמכות לומר שהחיפושיים יימשכו. אני כשלעצמי חושב שאין תקווה ואין טעם בהמשך החיפושיים.

ש. פרס:

אינני מציע שנגיד זאת ללא בירור עם שר הבטחון.

היו"ר ד. הכהן:

אין אתם יודעים כמה פניות דומות מגיעות אלי ובאיזה לחץ אני נתון. לדוגמה, בזמנו היו כאלה שהציעו לי שנצגית צנחנים על בית-הסוהר בסודיה, שבו ישבו שבויים שלנו - וזה יותר קל מחיפושיים אחרי צוללת שטבעה.

אינני יודע אם הצבא קובע ומסנה ועדות חקירה למקרים אחרים. נדמה לי שאין אנחנו יכולים לומר שהוועדה תטפל בזה. לא אמרתי שלא ניפגש אתם שוב; אבל אני מטיל ספק רב אם אנחנו יכולים לשנות את עמדתם.

אבנ, אינני יודע אם חברי המשלחת נבחרו או לא נבחרו. אני כתושב חיפה יודע מה אומרת אלמנתו של רונן, מפקד הצוללת. היא ואחרים כמוה סומכים ונותנים את כלוא האמון בחבריהם של הקרבנות שנפלו, שהם עושים ולשו מה שאפשר. הם אינם רוצים לבוא בשענות. הדברים האלה נאמרו לי. מכל מקום, לא סגרתי בפני המשלחת שום דלת, לא את הדלת של הוועדה הזאת, ולא את הדלת אל שר הבטחון.

אלוף אראל:

אנחנו נפגשים עם אנשי המשלחת. הם אינם מייצגים את רוב המספחות. לרוב הגדול של המספחות יש אמון מלא, ואין הם מזדהים עם המשלחת.

היו"ר ד. הכהן:

בשיחות שונות אומרת לי צמורה שחר: אל תחשוב שאני באה בהאשמות.

אלוף אראל:

הרוב גם איננו מזדהה עם הדרישות לחיפושיים. נכון שמספר קטן של אנשים יכולים לעשות קשיים. וקנין, לדוגמה, נפגע מחות מכולם - הוא אח - מלא שהוא חם סוג.

אינני בטוח שצריך לעודד אותם ולספר להם על המשך החיפושיים ולהפיה בהם תקוות. אסור להגיד להם דבר שלא ייעשה.

אנשי המשלחת דורשים חיפושיים פיסיים, מאחר שהם יודעים שלא יוכלו לברוק ולברר מה החיפושיים המודיעיניים. הם מאמינים במאמצים ובמסתוריות של הפעולה המודיעינית, אם כי הסיכויים לגלות משהו הם אפסיים. הם, כפי שאמרתי, דורשים חיפושיים פיסיים. אני חושב שלא צריך לעודד אותם להמשיך לדרוש זאת.

ש. פרס:

לא הועלתה הצעה כזאת מצדנו.

אלוף אראל:

הסיכוי לתוצאה הוא מראש יקטן ביותר.

החיפושיים, אם יתקיימו, עלולים לעלות עשרות מליונים של לירות. הם יחייבו להביא גם חברות אמריקאיות פרטיות.

אלוף וייצמן:

השאלה הגדולה היא אם יש סיכוי, מבחינה מקצועית, למצוא משהו.

ג. מאיר:

כל זמן שלא ימצאו דבר, הם ימשיכו לדרוש את המשך החיפושיים.

אלוף ע. וייצמן:

להם יש רושם שיש אפשרות לחפש, אלא שיש כאן בעיה כספית.

אלוף אראל:

אין כל ודאות שנמצא משהו, סתי במצא, ואם נמצא לא נוכל לדעת מה קרה לצוללת. זה ענין של שנים ועשרות מלייובי לירות. אני סבור שאסור לנו להסתבך בזה.

אשר לשאלות ביחס לאניות סובייטיות וענין הקשר. יתכן שהצגת הדברים היתה שונה. אמרנו, ואנחנו מסכימים לו, שאנחנו לא יודעים על אניות סובייטיות שהיו בסביבה.

א. ריסלר:

כאשר קצין המבצעים של חיל הים הופיע לפני הוועדה שאלתי אותו אם היו לנו ידיעות על אניות סובייטיות. הוא השיב, שלא היתה אינפורמציה כזו. אחריו הופיע לפני הוועדה אלוף-משנה כרמון והוא מסר את ההיפך ממה שאמר קצין המבצעים, דהיינו, שהיו בסביבה אניות סובייטיות.

אלוף אראל:

הסודיעין של חיל הים עוקב יום יום אחרי מערך הצי הסובייטי, והידיעות על כך מועברות לאלוף משנה כרמון. לפי ידיעות שבידינו היו בשני הימים הקריטיים אניות סובייטיות רק במרחק של 250 מיל מהסביבה שבה היתה הצוללת דקר. אני מדבר על אניות שטה ולא על צוללות.

היו"ר ד. הכהן:

הפרוטוקול יגיע אל שר הבטחון בימים הקרובים. אם תרצו בכך, אזמין שוב את המסלחת.

ב. מאיר:

אחרי ששר הבטחון יודיע שהוא מסכים להיפגש אתם, אני מציעה שתכתוב להם על כך. אתה יכול להוסיף ולציין באותו מכתב שניפגש אתם בעת שירצו.

ה נ ח ל ט:

להעביר לשר הבטחון את הפרוטוקול. יושב ראש הוועדה יבוא בדברים עם שר הבטחון כדי לקבוע את הנוהג להבא לגבי בקשתם של נציגי המספחות של צוללני דקר.

2. דיווח של האלוף ע. וייצמן על התקריות בין ישראל וירדן ועל השריפה במחסן התחמושת בחולות יבנההיו"ר ד. הכהן:

ביקשתי מהדפוסט"ל, שהוא ביקש מהאלוף וייצמן לסטור לנו פרטים על התקרית שהיתה ב-4 ביוני,

בינינו ובין ירדן.

אלוף וייצמן:

לא ברור לי אם אוכל לחדש לכם הרבה על מה שנכתב בעתונות ביחס לתקרית שארעה ב-4 ביוני.

התקרית החלה כתוצאה מאש ירדנית שבורתה לעבר עובדים בשדות של חוות שמואל, שעבדו על שלושה טרקטורים וקומביין. פיקוד צפון, בהתאם לפקודות קבע, נתן הוראה לחיילים שלנו להשיב אש. כאשר האש הירדנית לא פסקה נתקבל אישור לפתוח באש טנקים לעבר הסובבים הירדניים, וכאן התחילו הדברים להתגלגל. כאשר נפתחה אש טנקים שלנו, נפתחה לכיוון שלנו אש טנקים, כאשר השבנו אש טנקים, נפתחה מהצד השני אש ארטילריה.

בערך בשעות הצהריים התחילו ליפול פגזים בנווה-אור ובגשר. בשלב ראשון קיבלנו דיווח על גשם הרוג בנווה-אור. פיקוד הצפון קיבל אז אישור לגבות את הארטילריה הירדנית. היה נסיון שלנו להפגין ולפגוע בסוללות התותחים של הירדנים, וגם בשלב זה לא פסקה האש. בשעה 14.15 בערך נתקבלה החלטה להפגין את אירביר, הנמצאת במרחק של 25 ק"מ. השתמשו כאן בפגזים של 130 מ"מ, מתוצרת שלל. על אירביר נפלו 120 והאבידות שלהם מגיעים ל-32 הרוגים ו-50 פצועים. נהרגו גם 3 מאנשי הצבא הירדני ועוד 5 פצועים לאורך הקו.

ועדת חו"ב
11.6.68

ס ו ד י

דף מס' 18 מתוך 21 דפים
עותק מס' 6 מתוך 6 עותקים

אלוף וייצמן:

לנו היו שלושה הרובים בתקריט זה, אזרחים
שלא היו בסקלם בעת ההפגזה.

היו"ר ד. הכהן:

האם מירכיד הוטגזה ללא הבחנה, או שהאש
היתה מכוונת למוצבים צבאיים?

אלוף וייצמן:

הכוונה שלנו היתה להראות לירדנים, שאם
הם לא יפסיקו להפגין ישובים שלנו - ישובים
שלהם יקבלו מה שמקבל גוזה-אור.

הכנסנו את חיל האוויר כפגמה לבטוח לשחק
את הארטיסלריה שמחוץ לשטח התותחים שלנו. חיל האוויר הופעל בגד שלוש
סוללות. הוא הטמין שני מחנות של צבא ירדן, ופגע בהם. בהפגזה ובהפגזה
הצלחנו לשחק את האש.

בסך הכל גורו על הצד השני למעלה מ-5,000
פגזים של 120 מ"מ, 125 מ"מ, 130 מ"מ, וכן של 122 מ"מ פגזים רוסיים
ארוכי קנה. הוטלו 33 טון פצצות, זאת אומרת, למעלה מ-400 פצצות ב-70
ביחות. האש פסקה בשעה 16.15. לא היו לנו נפגעים. מיראז' שלנו קיבל
אסנת כדור במנוע, אבל נחת בסדר.

ס. ארנא:

מה המצב של מפעלים על-יד בית-שאן?

אלוף וייצמן:

נמלו שם פגזים.

ס. ארנא:

האם לא צריך להביא בחשבון שאם אנחנו
מפגיזים את מירכיד, עלולים הכוחות שבצד

השני להטבין את בית-שאן?

אלוף וייצמן:

זה טובא בחשבון. אני מעריך שהכשיר הכוחות
שבצד השני יחשבו היטב לפני שימחילו להפגין

ישובים שלנו.

ג. כהן:

האם צפינו להתפתחות כזו, כפי שארע ב-4
ביוני? לאחרונה היתה תקופה של שקט יחסי
בגזרה הצפונית. טהי הערכה שלכם, מה יש לבסוק טההתפתחות האחרונה?

אלוף וייצמן:

שקט לומר שהיה שקט בגזרה הצפונית. לא
היה שקט. היו סוקסים שנתבלו לפני שהתפוצצו.
היו חילופי יריות והיו הפגזות, אלא שהפגזות קטנות חדלו לעשות רושם,
אבל הן פשטות על בשר ועל צורה-אור. אסישה פגזים שגורו לפני כשנה
ואני היו בבחינת דבר נורא, ואילו כיום הם כמעט ולא כלום. יש כאן
סטנדרטים שונים. לא היה שקט. לא חשבנו שההתפתחות תהיה כזו, אם כי
היתה הערכה שהיינו מביעים להתפוצצות. אנחנו פבורים שיש כאן חוסר
שליטה של הצבא הירדני, וה"פתח" משתולל. המדיניות שלנו כרגע היא
להתאמץ עד למכסימום, כדי לאפשר להם להתנהג כבני אדם.

ש. סרס:

מהו שיתוף הפעולה בין ה"פתח" והצבא?

אלוף וייצמן:

להתלקחות האחרונה גרם הצבא ולא ה"פתח".

ז. צור:

הירדנים הודיעו כאילו הפגזנו אותם בטילים.

אלוף וייצמן:

הם רואים במירכיד עורף. הם טורדים עורף. הם טורדים טהגבול
שלנו מרחק של 25 ק"מ. אנחנו הפגזנו אותם
מן הרמה, במרחק של 24 ק"מ. כאשר הם טורדים הדי השווה הקרוב ביותר
לגבול הבין-לאומי הוא 27 ק"מ.

ז. צור:

האם הצבא העיראקי פעל?

אלוף וייצמן:

לא.

ז. צור:

מה מצבה של ירדן בטוסי קרב?

אלוף וייצמן:

לירדן אין כיום טוסי קרב.

דף מס' 19 מתוך 21 דפים
עותק מס' 6 מתוך 6 עותקים

ס ו ד י

ועדת חו"ב
11.6.68

מה עם אלה שהם עומדים לקבל?

ז. צור:

חלק מהם בעיראק, וחלק אפילו בבודפשט.
במאמר אין מסומנים.

אלוף וייצמן:

י. הררי:
האם יש לנו מספיק תחשבות בשביל התותחים
הדנומיים? האם אנהנו מייצרים תחשבות בשבילם?
האם השתמשנו במסומנים מסוג "סקיי-הוק" בפעולה זו או בגד ירדן?

אלוף וייצמן:

לסוגים מסויימים של תותחים יש לנו יותר
תחשבות, ולסוגים אחרים - פחות. אנהנו
בכנסים לייצור תעשייתי בתע"ש. תוך שנה - שנתיים תהיה לנו תחשבות
מסודל רוסי, תוצרת הארץ. אין לנו בעיות לגבי פגזים של 122 מ"מ
אבל יש בעיות לגבי פגזים של 130 מ"מ. סכל מקום, אנהנו נכשלים
לייצור.

בתקרית זו הופעלו מסומני "סקיי-הוק".
הם הופעלו גם בתקרית הקודמת. אלה מסומנים אלה פצוויינים.

ח. לנדאו:

מה הידיעות שלנו על הערכות ה"פתח"?

אלוף וייצמן:

ההערכות שלנו הן שה"פתח" קיבל סכנת
רציניות. הוא ממשיך להעריך די אחורה
בגזרת ירדן, אבל בטווח התותחים שלנו. יש לנו ידיעות שהיו ריכוזים
בערבה, שהתמזרו. היה נסיון להדירה עם היתקלות מוצלחת שלנו שלוש.
בהיתקלות זו נהרגו שלושה אנשי "פתח" ונחטפו שלושה. על נמסרה ידיעה
ברבים על תפיסת השלושה. הם עדיין נחקרים. בסך הכל יש הידרדרות שלהם
לאורך הקו. אין ברצוני לוטר שסיימנו וגמרנו את הבעיות עם ה"פתח",
זה עוד רחוק, אבל אין ספק שבחודשים האחרונים, כולל הפעולה בכרמאת,
הם הפסידו במידה מסויימת את החוד שלהם. העתיד יוכיח אם הם יצליחו
לחדר את החוד אם לאו.

ח. לנדאו:

האם אפשרי הפגיעה שלנו כראים תוצאות?

אלוף וייצמן:

אנהנו נמצאים עדיין בשלבים הראשונים.
בעוד כחצי שנה נהיה מאורגנים יותר באמצעים

המסיביים.

אשר ל"מרי" שדובר עליו ושציפינו לו לקראת
יום השנה לפלחמת ששת הימים. עלי לציין שאנהנו ציפינו לדברים הרבה
יותר מקטיביים מאלו שהיה. היו חששות שלאחר התפילה של יום שישי
תצא הפגזה מהמסגד בירושלים. אנהנו זוכרים את ההפגזות של ימים עברו.
בכלל, נדמה לי שכולנו חיים קצת ברושם של הפגזות העבר, אבל מסתבר
שקרה משהו בסך 26 שנים ובשנה האחרונה. ציפינו להפגזה ונקטנו באמצעים.
העברנו לירושלים צנחנים וטנקים. היה תיאום מלא עם המשטרה וסוכם,
שגם יהיה צורך לפתור באש - זהל יקח את העניינים לידינו. מאומה לא
קרה. ההפגזה הגדולה ביותר היתה של 300 איש, אבל על-ידי שתי יריות
באוויר היא התפזרה. בסך כל השנה לא היה מקרה שצריך היה לירות
בתוך הקהל. היו אסנם מקרים שהשתמשו במכות, אבל במשך כל השנה לא
אירע מקרה שכדי למנוע אותו צריך היה להשתמש ביריות בתוך הקהל,
פרט למקרה בדיר-אל-כאלה, שגם שם זה היה מיותר.

מהתחלת חודש יוני היה זה ל בכוננות, אבל
פרט להפגזה בירושלים ובשכם לא היו הפגזות. בעזה היתה השבתה של
כתי-המסר. הכוננות שלנו היתה לסבב חדיף יותר מזה שהיה למעשה.

אשר לשריפה במחסן התחמושת בחולות יבנה.
אין אני בא להסיר כאן אחריות מעל מישבו, אבל ברצוני לציין שמצבור
התחמושת איננו של זה ל, אלא של חברה פרטית.

ג. מאיר:

מדוע הוא בתוך ישוב?

אלוף וייצמן:

הוא לא בתוך ישוב, אלא בחולות.

ס. יערי:

האם לחברה פרטית ניתנת תחמושת?

אלוף וייצמן:
מדובר בתחמושת שלל, שאיננה מתאימה לצה"ל.
זו תחמושת של כלים שלא נכנסו לפעולה בצה"ל.
החברה הפרטית הזאת קנתה את השלל הזה. אינני יכול לומר באיזה תנאים.
התחמושת נרכזה בחולות בסביבות אשדוד, לפי תקן בטחוני. יש הנחה שהאש
התחילה, כנראה, מבר עשן דוסי. יש גם סברה שהתחמושת הרוסית איננה
תואמת לטמפרטורה אצלנו. מכל מקום, כנראה שבר עשן התלקח. יש במקום
10,000 טון, ואולי 1,500 טון נשרפו. מיד כאשר התחילה האש שלח פיקוד
המרכז את ספקד חטיבה 4, אלוף-משנה ענבר, ופעולות הג"א התחילו לפעול.
נמנרו כבישים, הגיעו למקום גם אנשי המטה הכללי, ולאחר שהם נוכחו
לדעת שהכר בסדר, הם חזרו כלעומת שבאו.

3. פעולות ההסברה בחוץ-לארץ

היו"ר ד. הכהן:
קיבלתי סכתב מהשר גלילי, שבו נאמר:
השאלות של חברי ועדת החוץ והבטחון,
המופנות אלי, מעידות כי יש להם הסבורים כי שירותי ההסברה שבמשרד
ראש הממשלה מוטקדים גם על פעולות ההסברה בחוץ-לארץ. אני למד מכאן
כי נושא זה - מערכות ההסברה של ישראל בעולם - לא נדון בוועדה, ודאי
לא בעת האחרונה.
נראה לי כי מצב ההסברה הישראלית מחייב עתה שינוי דרכים ותגבורת
מהירה. מבורני כי תיטיב לעשות אם תציב את הנושא לדיון בוועדה,
בהשתתפות שר החוץ. אודה לך אם תודיעני על מועד הדיון.

חשבתי שנוכל לקיים ישיבה בנושא זה עוד
בשבוע שעבר, אלא שהדבר לא יצא לפועל, מאחר ששר החוץ והשר גלילי
הודיעו לי שמתקיימת ישיבת ממשלה שלא מן הסבין. שר החוץ הגיע לשלוח
אלינו, במקום, את מר כיתן וסר לורך, המסונג על ההסברה. זיינתי לפני
שר החוץ שמדובר כאן בנושא אשר מחייב דיון עם שר החוץ, ולכן הערפתי
לדחות את הדיון בנושא זה עד ששר החוץ יוכל להשתתף בו.

רמטל:
אני מבקש לציין, כי עברו שבועות שלווועדה
אין כל אינפורמציה פוליטית. מתקבל הרושם
שמתקשים כמה לסלוא את הישיבה השבועית של הוועדה, כדי לצאת ידי חובה.
מכל מקום, זו הרגשתי. מפילו השבירי רבין לא חידש לנו דבר, הכל פורסם
בעתונות. אני חושב שהוועדה צריכה לקבל אינפורמציה פוליטית ממקור
ראשון.

שר הבטחון, אשר בהתחלה הרמא רצון טוב
לקשר עם הוועדה, ושפר על כך, לא יכול היה בזמן האחרון להקפיד על
כך, והקשר בינינו ניתק. נדמה לי שיש לנו שאלות רבות להציג לפניו.

אינני יודע אם באינפורמציה שספר לנו
אלוף וייצמן בתחשונו לנו מרטים שלא ידענו אותם. כל המרטים היו
בעתונות, אם כי נכון שאלוף וייצמן הוא מקור ראשון ומוסמך יותר.
מכל מקום, אינני חושב שבזירה כזו אנחנו יכולים לומר שאנחנו מפלאים
את תפקידנו. אני מוצע לגבון להביע אי-שביעות רצון מהמצב הקיים.

4. ההתנחלות בשטחים החדשים

א. בן-אליעזר:
לפני מספר חודשים העבירה הכנסת לוועדה,
לפי הצעתו של ראש הממשלה, את ההצעה
לסדר היום בדבר ההתנחלות בשטחים המשותפים. הוועדה קיימה בנושא
זה ישיבה אחת בנוכחותו של ראש הממשלה ולנוכחותו של המציע, חבר-
הכנסת שמואל תמיר.

ראש הממשלה, לו רצה בכך, יכול היה להציע
לבנסת להפיר את ההצעה מסדר היום. אבל מאחר שהוא מבטים להעבירה לוועדה,
היית הוועדה לדון בנושא ולהגיש מסקנותיה על שולחן הכנסת, כי אחרת
נעמוד, וכבוד, בפני ביקורת חריפה בענין זה. אני מתהלך בהרגשה, שאם
אחר איננו עושה זאת - אני מעשה את הדבר, כי לא יתכן, מבחינה פרלמנטרית,
לסבול דבר כזה.

דף מס' 21 מתוך 21 דפים
עותק מס' 6 מתוך 6 עותקים

סדר י

ועדת חו"ב
11.6.68

היו"ר ד. הכהן:
פניתי אל ראש הממשלה בתביעה שנמסר
לקיים את הדיון בנושא שהועלה בהצעה
לסדר היום של חבר-הכנסת תמיר. ראש הממשלה ציין, לשעת עתה אין
הוא מוכן להוסיף על מה שאמר בדברי תשובתו להצעה בישיבה של הוועדה.

א. בן-אליעזר:
אפשר לקיים את הדיון גם בהעדרו של
ראש הממשלה.

היו"ר ד. הכהן:
אני אבוא עוד פעם בדברים עם ראש הממשלה.

א. בן-אליעזר:
ברצוני להבהיר, שאין אני מאשים לא את
יושב-ראש הוועדה ולא את ראש הממשלה.
אם הוא אמר כל מה שהיה לו לומר, זה לא משנה לגבי הוועדה, והיא
יכולה לדון על מה שהוא מסר ועל המושא בכלל.

היו"ר ד. הכהן:
לפני שבועיים קיבלנו דיווח משר החוץ
וקיימנו דיון על הדברים שהוא מסר לנו.
אני מבין שאם היינו מקיימים היום את הישיבה בשאלת ההסברה, היינו
מקבלים גם דיווח שוטף נוסף משר החוץ, כפי שהוא נוהג לעשות. אני
אומר דברים אלה כתגובה לדבריו של חבר-הכנסת דמאל.

ג. תמיר:
בלי להגיב על דבריהם של חבר-הכנסת דמאל
וחבר-הכנסת בן-אליעזר - לא מיכפת לי
אם הוועדה תקיים שתיים או שלוש ישיבות בשבוע - אני סבור שאין לזהות
את הדיון בענין ההסברה. כל אחד מאתנו מרגיש שכאן הדברים עומדים
לפני התמוצות. לא מפני שיש לי סעפת שאין עושים הסברה, אלא שהדברים
צריכים להיות יותר נהירים לנו. אנחנו צריכים לדעת מה נעשה.

אני יודעת שאם שאין גבול להסברה, ולא
תמיד מה שנקלט מסקף אמנם את מה שעושים. התנסיתי בזה ואני מכירה
את הדברים. מכל מקום, אין אנחנו מסורים, בשום פנים ואופן, סדיון
רציני בנושא זה, עם השרים הנוגעים בדבר. אם יש כאן בעיה של חוסר
תקציב, אנחנו צריכים לעזור להם להתגבר עליה. אם ייאמר שנעשה כל
מה שאפשר לעשות, יכול להיות שהשכל הקולקטיבי שלנו יוכל לעזור
גם במקרה זה. מכל מקום, עלינו לדון בנושא זה. אנחנו עומדים היום
במחצית יוני, ואין מחצית יוני של השנה דומה למחצית יוני של השנה
שעברה.

ה. ח. ל. ט:
יושב-ראש הוועדה יבוא בדברים עם שר החוץ,
כדי שישתתף בישיבת הוועדה שתדון בעניני ההסברה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.